

A syncope neurológiai vonatkozásai

Dr. Kóbor Jenő

Szegedi Tudományegyetem Gyermekklinika

Az idegrendszer

1. mindig tünetképző, 55 → 20 ml/100g/min, 5-10" 2. gyakran kivitelező, 3. néha ok.

Σννκοπε

Szünet

Spontán rendeződő, hirtelen, átmeneti, eszmélet- és tónusvesztés..

Serdülő kor előtt

15% → 23-50% vazovagális → 20% hypotenzió → 3/4-e dehydráció → 11% pszichogén → 5-7,5% cvardiovasc., migrén, fejsérülés, anémia, atípusos roham → 37% ismeretlen

Osztályozás

I. CSÖKKENT VERŐTÉRFOGAT (cardiac output). 1. Kiáramlási obstrukció, exercionális syncope. 2. Arrhythmia. 3. Heveny szívelégtelenség.

II. REFLEXES VAZOMOTOR INSTABILITÁSI SZINDRÓMÁK = neurális, neurocardiogén, reflex, neuroregulációs syncope.

III. ORTHOSTATICUS HYPOTENSIO

IV. NEUROLÓGIAI BETEGSÉGEK

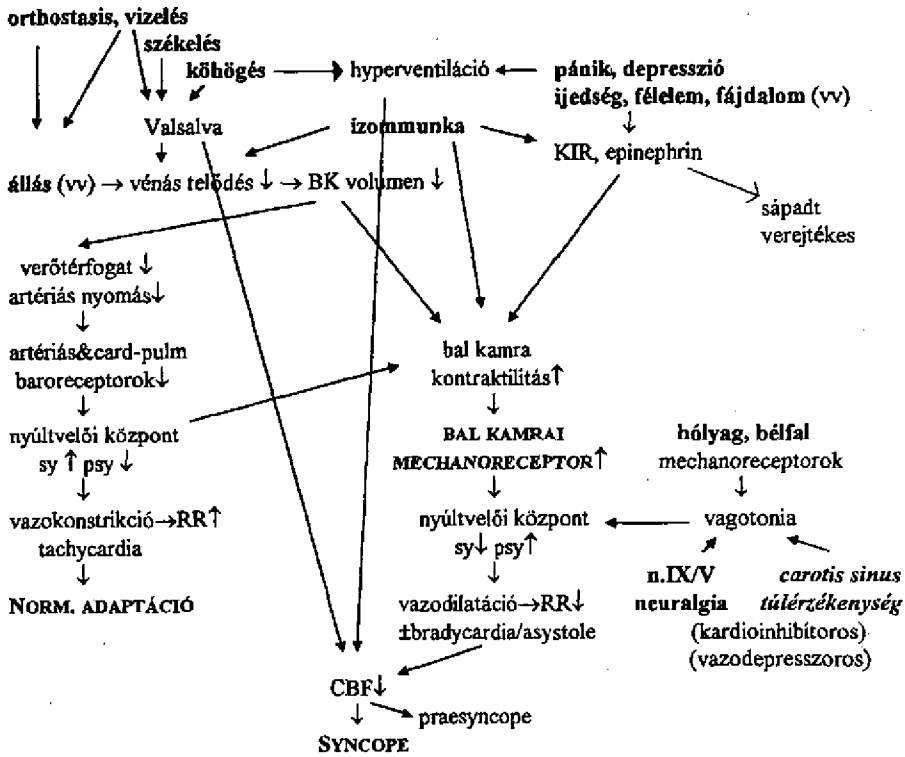
Nem megfelelő *vazodilatáció* és/vagy *bradycardia*. Közös és különböző patofiziológiai elemek, kiváltó tényezők, afferenciáció, efferenciáció, KIR feldolgozás, végül hypotensio és LOC.

1. vazovagális/vazodepresszor. 2. szituációs. 3. carotis sinus. 4. neurológiai 5. magassági. 6. pszichiátriai. 7. egyéb. 8. neurális.

Mindre *facilitál*: emóció, térfogat, testhelyzet. *Receptorok*: fájdalom, mechanikus, hő, pl. carotis sinus hyperaesthesiában carotis baroreceptorok, vazovagális syncope-ban bal kamrai baroreceptorok, továbbá: aortaív, carotis, pitvari és kamrai myocardium, alsó légutak, hólyag, GI traktus. *Afferensek*: idegrostok, pl. vazovagális syncope-ban a vagus C rostjai. *KIR*: nyúltvelő, főleg n. tractus solitarius. *Efferensek* → vazodilatáció, bradycardia. A kamrai mechanoreceptorokat *szenzitizálja*: catecholaminok, Arg-vasopressin, ezek szintje gyakran emelkedett vazovagális syncope előtt.

II. REFLEXES VAZOMOTOR INSTABILITÁSI SZINDRÓMÁK = neurális, neurocardiogén, reflex, neuroregulációs syncope.

1. vazovagalis/vazodepresszor 2. szituációs. 3. carotis sinus. 4. neurológiai. 5. magassági. 6. pszichiátriai. 7. egyéb (izommunka). 8. neurális.

Hirtelen vérnyomásesés bradycardiával vagy anélkül. *Autonom tünetekkel:* sápadás, nausea, izzadás, mydriasis, bradycardia, hypoventiláció, antidiuresis. Gyakori fiatalokon, általában ijedség, félelem vagy sérülés váltja ki, de lehet nyugodt állásból is. Hajlamosít: kimerültség, hosszas állás, vérvétel, meleg, fogászati, szemészeti beavatkozás.

3 fázis:

1. baroreceptor közvetítette $sy \uparrow \rightarrow RR \uparrow, p \uparrow$. 2. hirtelen hypotensio és bradycardia (néha 10-20" vagy hosszabb asystole) és syncopeben kulmináló premonitoros tünetek. 3. fekvésre gyors rendeződés.

III. Orthostaticus hypotensio

Felálláskor 500-700 ml vér tárolódik az alsó végtagokban és splanchnikusban $\rightarrow$ vénás visszaáramlás $\downarrow \rightarrow$ verőtér fogat $\downarrow \rightarrow$ aorta, carotis, cardiopulmonalis baroreceptor stimuláció $\rightarrow$ $\uparrow$ szimpatikus, $\downarrow$ paraszimpatikus efferenciáció $\rightarrow$ pulzus $\uparrow$, vaszkuláris rezisztencia $\uparrow \rightarrow$ szisztémás vérnyomás biztosított - a rendszer bármely eleme sérülhet.

Szédülés, homályos látás, látásvesztés, gyengeségérzet, syncope, az eszméletvesztés általában rövid és *nincs vegetatív hyperaktivitási tünet*. Főleg reggeli felkeléskor, evés

vagy fizikai munka után. Vérvolumen csökkenés és gyógyszerek (syncope 2–9%-a) a leggyakoribb okok, utóbbiak a vaszkuláris volumen vagy tónus (antihypertensivumok, nitrátok) befolyásolása vagy allergiás/anaphylaxiás reakció révén okoznak syncopet.

Az orthostatikus hypotensio fontos tünet az *autonom IR betegségeiben is*. 1. *Idiopathias orthostaticus hypotensio*: ritka, főleg férfiak, továbbá sphincter, potencia, erectio, verejtékezési zavarok is, a vér norepinephrin szintje nyugalomban is jelentősen csökkent, és felálláskor nem változik, ami perifériás zavarra utal. 2. *Shy-Drager sy*: autonom elégtelenség és py, expy és cerebellaris tünetek, a nyugalmi normál norepinephrin szint felállásra nem emelkedik, ami az ép perifériás idegek stimulációs zavarára utal, cholinerg dysfunctioval is előfordulhat. 3. *Postprandialis syncope*, főleg időseken, talán a kompenzációs norepinephrin szint fenntartásának zavara, 45–60 perccel evés után az idősök 36%-ánál 20 Hgmm systolés vérnyomás csökkenés mutatható ki, ami legtöbbször tünetmentes.

IV. Idegrendszeri betegségek

A syncope ritka okai

III/1. Cerebrovaszkuláris betegségek

Ischaemiás stroke és TIA 6%-a jár syncopeval. A *legtöbb verteobasilaris*, de ritkán lehet súlyos két oldali carotis betegségben is. Atherosclerosis, gyulladás (óriássejtes arteritis, SLE), aorta ív sy., extracranialis artéris dissectio, cardialis embolus, sarlósejtes anaemia, nyaki gerinc betegség, nyaki spondylosis, subclavian steal.

III/2. Migrén

Migrénesek 12–18%-ánál *ájulásérzés*. *Basilaris migrén*ben vs. agytörzsi ischaemia vazospasmus miatt. A syncope oka lehet a vazomotor központra gátló *dopamin receptorok túlérzékenysége*. A *fájdalom miatt vazovagalis* reakció is kialakulhat migrénben.

III/3. Rohamok

A syncopeval jelentkezők *kevesebb mint 2%-át* diagnosztizálják epilepsziának. Tónusvesztéses rohamok (epilepsziás „drop attack”) másodlagos generalizált vagy frontotemesialis, centralis vagy temporalis epilepsziában.

Vertigo

Hypoxiás görcs

Hypoglycaemia

Hyperventilatio

GOR